

Podem aprendre de les crisis que ens narra la Bíblia?

La crisi, la multitud desesperançada en temps de Jesús

PAUTA DE JOSEP ESCÓS
DE LA SEVA PONÈNCIA DE DIVENDRES SANT -
PRADES 09

1.- L'Èxode: Sortida de l'Egipte i les grans dificultats en el desert

El manà, les lleis. La preparació de la sortida. La sorpresa dels sobrevinguts (Nm 11,4-6).

La set i la fam. Crisi sense perspectives de millora perquè el desert no dona per més.

El manà com a remei: Una barreja de política i religió tant en el Sinaí com en la veneració del vedell d'or.

Corroborava aquestes lleis tan exigents amb el silenci i **la contemplació de Jahvè** en la muntanya del Sinaí:

Per una banda, era un sistema semblant al comunista molt estricte i, per l'altra, un

sistema teocràtic. Segurament en aquell moment era l'única manera de salvar els pobres perquè els pobres tenen el dret de saber que hi ha Déu i que no vol la seva fam ni la seva esclavitud. La sortida d'Egipte va anar acompanyada de la contemplació del Déu (Jahvè) que amb mà forta els havia alliberat, i el manà, que és la possibilitat que el menjar arribés a tots, també va anar acompanyat de la Paraula. Era Déu (Jahvè) que els enviava el pa del cel.

Això va salvar els febles però hi va haver moltes morts conseqüents (Ex 32,27-31; Jn 6,57-58; 1Co 10,1-8; Nm 25,1-9).

2.- L'Exili de Babilònia: Qui són els exiliats? Com reaccionen?

Dos exilis, el del Nord i el del Sud.

Qui són els exiliats? Els lletrats, ferrers, fusters, artesans... Els que resten al país són dones, pobres vells i algun que s'ha amagat. Molts morts abans de la deportació.

Crisi que consisteix a anar a raure en un lloc on hi ha possibilitats de progressar econòmicament encara que sotmesos políticament.

Què fan? A falta de temple: la paraula i la circumcisió

A falta d'espai: el temps. La institució del sàbat amb reunió (la sinagoga) setmanal dels deportats. Mantenen el **contacte amb Jahvè** i el repòs i silenci de la sinagoga. Això va possibilitar que parlessin els més grans profetes precisament en aquest temps d'angoixa.

Què els aconsella el profeta? Els diu que el primer manament és el d'estimar. Construïu cases, feu prosperar el país...

«Això diu el Senyor de l'univers, Déu d'Israel, a tots els qui jo he fet deportar de

Jerusalem a Babilònia: ⁵ Construïu cases i habiteu-hi; planteu horts i mengeu-ne els fruits; ⁶ caseu-vos i tingueu fills i filles; preneu mullers per als vostres fills i doneu les vostres filles en matrimoni perquè també tinguin fills i filles. Multipliqueu-vos aquí, no minveu! ⁷ Procureu el bé de la ciutat on us he deportat i pregueu per ella al Senyor, perquè del seu benestar en depèn el vostre. (Jr 29,4-7).

Els adverteix que no els enganyin profetes que els diuen altres coses (Jr 29,8).

3.- Els "anawim" en temps de Jesús. Què fa amb ells?

Fragment llegit de *Las cartas de Pérgamo*. Multituds desesperançades que van amb Jesús. El principal enemic del pobre és el mateix temple que, amb el temps, s'ha convertit en lloc de discriminació de privilegi, poder i prestigi. Fa més pobres els pobres.

Què fa Jesús? Els parla i els dóna el pa i predica el manament de l'amor. No fa com Moisès (van morir molts). Prefereix fer-se ell pa i morir ell i cap més i denunciar:

Denuncia els abusos dels poderosos: *Jesús, instruint la gent, deia: «Aneu amb compte amb els mestres de la Llei. Els agrada de passejar-se amb llargues vestidures, que la gent els saludi a les places ³⁹ i que els facin ocupar els seients d'honor a les sinagogues i els primers llocs en els banquets. ⁴⁰ Devoren els béns de les viudes i fan veure que preguen llargament. Per això aquests seran judicats amb més rigor.»* (Mc 12,38-40)

I denuncia que el temple s'ha convertit en una cova de lladres:

Quan arribaren a Jerusalem, Jesús va entrar al recinte del temple i es posà a treu-

re els qui hi compraven i venien, va bolcar les taules dels canvistes i les parades dels venedors de coloms, ¹⁶ i no permetia que ningú traginés res per dins el recinte del temple. ¹⁷ I els instruïa així: «¿No diu l'Es-criptura: El meu temple serà anomenat «casa d'oració per a tots els pobles»? Però vosaltres n'heu fet una cova de lladres!» ¹⁸ Ho van sentir els grans sacerdots i els mestres de la Llei i buscaven com podrien fer-lo morir; però li tenien por, perquè tota la gent estava admirada de la seva doctrina. (Mc 11,15-19).

Posa Déu com a primer de tot i això l'obre a tota mena de gent.

Obert als fariseus (Lc 7,36), als publicans (Lc 19,1-10), als zelotes (Mc 3,18), als pagans (Mt 8,5-13), als rics (Mc 10,17-31), a la multitud malmenada com ovelles sense pastor (Mt 9,36-38), als pecadors (Jn 8,1-12)..., perquè sempre posava Déu per damunt de tot grup i de tota ideologia.

Decepció a causa dels pans (la multiplicació dels pans) i deserció de molts deixebles. Per què? Perquè renuncia a obligar o sacrificar ningú. Ell es fa pa, es fa camí...

Però els anawim van restar indiferents a la crucifixió.

4.- Les col·lectes de la primera església i de Pau per als pobres de Jerusalem

Col·lecta de l'església d'Antioquia. Col·lecta a favor dels perseguïdors quan sap que passen necessitat. Respon al profeta Agab: (Ac 11,27-30). Col·lectes promogudes per Pau (2Co 9,1-15). Conflictiva amb el muntant de la col·lecta (Ac 21): Pau anava amb els diners de la col·lecta a Jerusalem per als pobres. Molts diners. Arribant al temple els mandataris el van forçar a fer un vot de nazirat en el que havia d'invertir a favor del mateix temple els diners que ell portava per als pobres. A Ac 23,12-14 una quarantena d'homes el volien agafar i no van poder. En Ac 23,23 es veu que no havia donat els diners i els romans li van haver de posar una gran protecció de soldats perquè la quantitat era enorme i tothom la volia.

5.- La situació actual

Espiral de progrés. Diferències entre rics i pobres. Ja ho coneixem.

Però avui s'ha produït un empobriment que no s'havia donat anteriorment:

Hem negat als pobres

- **la raó de la seva dignitat** (Déu que els estima) Mannà / Paraula (A l'Exode) i Trobada /Paraula (A l'Exili).

- el perquè han de **reconèixer els altres** homes/dones (fins i tot els opressors) perquè, si som fills del mateix Pare vol dir **que som germans...** Estimar i fer prosperar l'enemic que t'ha deportat.
- el motiu de la seva lluita, que és l'**espiritualitat** (l'Esperit, el mateix Esperit de Déu en el seu interior). Anunci de l'Evangelí. Paraula que consisteix que ell es fa pa i no vol el sacrifici de ningú per petit que sigui.

Reivindiquem el Casaldàliga, i oblidem que l'eix del seu actuar és la paraula de Déu.

Transcripció de la ponència

(TRANSCRIPCIÓ DE LA CINTA
TERESA CANALS – ZONA MONTSERRAT)

M'han demanat que us parli de la crisi, i jo no sóc economista. Però sóc cristià i he pensat que sí que puc parlar-vos del que conec. Per fer-ho, m'he fixat en les crisis de la Bíblia. He escollit quatre grans crisis entre les que la Bíblia ens explica. Es tracta de trobar la llum que ens donen a nosaltres, a l'església, ara. Es tracta de mirar des d'una visió cristiana tot això. Les crisis que he escollit són: la de l'Èxode, la de l'exili de Babilònia, la del temps de Jesús i la del temps de la primera església amb sant Pau. Al final, en un últim moment, mirarem com ho podem aplicar avui.

La crisi de l'Èxode

Quan Moisès va sortir d'Egipte, en marxar, va tenir una sorpresa molt desagradable. Ell havia fet un càlcul humà de tot el que necessitaven, un càlcul molt ben fet: carros, material, menjar, etc. Ell coneixia el desert i sabia bé on els duia. Però no comptava que Jahvè li posaria al davant una multitud tan gran, milers de pobres inesperats. Qui eren? Ho veiem al llibre dels Nombres, eren una multitud que no havia previst: *la munió de gent que anava amb els israelites* (Nm 11, 4-6). Com a *L'exprés de mitjanit*. Si heu vist la pel·lícula ho recordareu. Allà on van fer un forat perquè s'hi escapessin deu persones, n'hi van sortir cinquanta i els cinquanta volien pujar al camió i els cinquanta volien un vestit, etc. Això també li va passar a Jesús. A Moisès li passà amb milers, amb molta més gent de la que comptava. No tenia aigua ni menjar per a tots. Finalment Moisès surt d'Egipte i surt amb aquesta gent

de la qual desconeixem el nombre perquè a la Bíblia, al llibre dels Nombres, es diu una xifra simbòlica. Nosaltres també en fem servir, de nombres no reals, tal com fem avui dia quan diem, per exemple, a un nen: "T'he cridat mil vegades" i no és exactament que hàgim fet això, oi? Es tracta d'expressar que és un nombre de cops que ens desborda, poden ser cinc o deu, però no mil. Els biblistes actuals diuen que de les dotze tribus potser només en van sortir dues o tres. Per tant, no sabem exactament quants eren, però sabem que eren molts per a Moisès. I què és el que es troba? El mateix que es va trobar Jesús. Si em permeteu, diré que Jesús va ser una mica picardiós en el moment d'escollir amb qui es relacionaria: amb un cec, un coix, un paralític... Però el Pare va i li col·loca al davant "una multitud desesperança-da". I Jesús diu: "Amb aquests no hi comptava pas", però ja sabem com continuà. Al seu torn, com ho va resoldre, Moisès? Primer va buscar aigua, recordem el fragment de la roca. Però també calia alimentar-los. I com els alimentaria? Amb el manà. Sí, el manà. Amb un manament: Volia dir que Déu estava per sobre de tot i calia repartir-ho tot de manera igualitària. I què va passar, en relació amb el manà? La idea que plovia menjar ja es veu que no pot anar. I com va anar, doncs? El que va fer Moisès primer va ser invocar Déu. I a la Bíblia hi diu: *Aquell mateix vespre va arribar un vol de guatlls que cobrí el campament, i al matí, al voltant del campament, hi havia una capa de rosada. Quan s'esvaí la capa de rosada, damunt el desert va quedar-hi una capa granulada, fina com el gebre. Els israelites, en veure-ho es deien l'un a l'altre: "Man hu?" (que vol dir: "Què és això?"), perquè no sabien què era. Moisès els va dir: "Això és el pa que el Senyor us dóna per aliment. El manament del Senyor és aquest: Que cadascú en reculli el que necessita per a menjar. Agafeu-ne la mesura d'un ómer per persona."* (Ex 16, 13-16) O sigui el que necessiteu i prou, la mesura justa per persona. Què va ser el manà, doncs? Va ser una llei que avui en podríem dir comunista, llei de repartiment estricte del poc que hi havia. Era absolutament obligatori aquest manament del Senyor. Tant si es tractava de la cosa granulada com si tenien una cabra que feia tres litres de llet i eren quaranta a beure; cadascú tenia la mica que li tocava i ja està. I aquella gent es van posar furiosa. Tothom passava gana i Moisès els diu: "Això no ho dic jo, ho diu Jahvè." Aquesta és la gran diferència d'aquell comunisme amb els

comunismes que nosaltres coneixem. Moisès no es va posar a fer de dictador o protector del poble, sinó que ell es tapa la cara, no li veien el rostre, i els va dir que venia de Déu. Però, malgrat això, no va anar tan bé com pensava. Perquè aquella gent quan es veien amb tanta necessitat el que feien era arraconar, quedar-se més del que els tocava. I com ho feien per arraconar? Si Jahvè diu que ens ho hem de repartir, jo m'apunto al vedell d'or, un deu egipci que els deixava guardar al rebost el que volien. Una cosa semblant al que nosaltres podríem fer; per exemple, ens pot dir un: "Jo marxo del govern espanyol perquè em posa massa impostos!" És per això que es van passar al vedell d'or. I què va passar? Que hi va haver molts morts. Es denunciaven i es mataven entre ells. La carta als Corintis quan comenta aquest fet diu: *No murmureu, com alguns d'ells murmuraren, i van morir a mans de l'exterminador. (1Co, 10,10) No ens llançem a cometre immoralitats, com ho feren alguns d'ells, i en un sol dia en van caure vint-i-tres mil. (1Co, 10,11)* Aquest també és un número simbòlic però expressa que en van morir molts. Cert que es mataven entre ells. A l'evangeli de Joan diuen a Jesús que els israelites van tenir el manà, i que fes el mateix, i Jesús els diu que els que van menjar el manà van morir. *Aquest és el pa que ha baixat del cel. No és com el que van menjar els vostres pares. Ells van morir, però els qui mengen aquest pa, viuran per sempre. (Jo 6, 58)* En el llibre dels Nombres ens diu que en van morir vint-i-quatre mil. (Nm 25, 9) Aquesta ha estat una de les conseqüències que molt sovint vèiem en les grans restriccions històriques d'economia. Penseu, per exemple, en els camps de concentració, en les morts de Stalin, milers i milers de morts perquè en una situació així no hi ha manera d'entendre's. Tot i que Moisès va cuidar molt de dir que no era el principal, es tapava la cara i deixava clar que això és el que volia Déu. Així i tot, no va funcionar. Aquella marxa triomfal de la qual parlem a l'Èxode, que hauria d'haver estat una sortida de dues setmanes per arribar a la terra promesa, en canvi, va durar quaranta anys. I per què? Perquè es van matar entre ells i només van quedar criatures i dones i fins que aquests nois i noies es feren grans i pariren els seus fills i aquests foren capaços de viure acostumat-se a aquella restricció estretíssima, fins aquell moment, no pogueren arribar a la terra promesa. Aquests sí que hi arribaren i els altres no. Ja tenim una primera lliçó històrica. A favor de

Moisès hi ha una cosa: quan Moisès invocava Jahvè i en sortia el manà, defensava els pobres perquè els que arraconaven eren només els rics. L'única manera d'evitar que morissin de misèria era una llei estrictíssima d'obligat compliment. Això només es podia produir al desert; on no hi ha res, on les coses mínimes són molt poques. Aquest poble, acostumat a viure al desert, s'havien tornat bons guerrers i quan van arribar a la terra promesa per això deien "és una terra que regalima llet i mel". Aquest és un primer moment de crisi i d'intent de solució que no va arribar a reeixir. Els que eren esclaus van ser lliures, però n'hi van arribar pocs. Per tant, no va ser una gesta. Els israelites, quan va ser capaços de mirar-s'ho amb la perspectiva dels anys, se'n van adonar: Eren esclaus i van tornar a ser lliures i Déu els va conduir (Jos 24, 17). Perquè Moisès va cuidar molt de no perdre de vista Déu. Que no s'entrebanquessin amb la seva persona, com passa amb el dictador del proletariat, i ho va aconseguir. Es van adonar que la solució venia de més amunt. I nosaltres també ho sabem. Això val tant per als polítics com per als eclesiàstics. Quan ens en descuidem, ens entrebanquem amb el bisbe, quan l'important és la descoberta del Pare i del Crist.

L'èxili de Babilònia

Pels anys 500 abans de Crist, Nabucodonosor, rei de Babilònia (segons ens expliquen els relats que ens han arribat i aneu a saber si és exacte o no), va envair Israel, o sigui Palestina, i què va fer? El que qualsevol dominador fa: arrasar, matar, destruir, es va emportar els millors a Babilònia; o sigui els que sabien escriure, els fusters, els que sabien treballar l'or i la plata, els artesans i els intel·lectuals, perquè aquests es van plegar a ell; als altres, els

que no el van acceptar, els va degollar. Per tant l'exili de Babilònia va ser, per una banda, deixar el país en mans d'avis, dones i homes incapaços, i també deixar-hi molts morts; i, per l'altra banda, s'emportaren el millor cap a Babilònia. I què va passar a Babilònia? Com que eren gent força capaç no van perdre Déu de vista i van subsistir. Després d'un o dos anys, van fer el mateix que, per exemple, fan els equatorians ara, es reunien un cop a la setmana, i van instituir el sàbat. Era una trobada sense temple, només de persones. I què hi feien? Tenir en compte Jahvè i recompondre la memòria històrica: D'on vénis tu? D'on vénis tu?... I la memòria s'anava fent. I, com que tenien sempre present Déu, van tenir la sort de disposar dels més grans profetes de l'exili: Isaïes, Jeremies i Ezequiel. Són els profetes del moment més difícil del Poble de Déu. I què els van dir els profetes? Una cosa molt important. En faré referència prenent una carta de Jeremies: *Això diu el Senyor de l'univers, Déu d'Israel, a tots els qui jo he fet deportar de Jerusalem a Babilònia: Construïu cases i habiteu-hi; planteu horts i mengeu-ne els fruits; caseu-vos i tingueu fills i filles; preneu muller per als vostres fills i doneu les vostres filles en matrimoni perquè també tinguin fills i filles. Multipliqueu-vos aquí, no minveu! Procureu el bé de la ciutat on us he deportat i pregueu per ella al Senyor, perquè del seu benestar en depèn el vostre.* (Jr 29,4-7) Aquests grans profetes els van dir que ells eren dominats, però que, malgrat això, havien d'estimar els seus opressors. Primer feu prosperar el país, després ja en parlarem, de com us heu d'aixecar, però el manament de l'amor val també per als qui ens dominen. El manament de

l'amor val per a aquell encarregat que no et deixa viure, te l'has d'estimar. El manament de l'amor val per a aquest país que econòmicament t'està burlant; val per a... Sempre que siguin persones! Fa poc a la contraportada de *La Vanguardia* (31 de març de 2009) hi havia una entrevista d'aquestes que és un testimoni molt vàlid, i a mi em va impressionar. Un missioner del Sudan explicava com els han destrossat i matat milers de persones i el que ell hi fa allà. I li van dir si no l'havien detingut mai. Respongué així: *Em van retenir en una presó quinze dies i quan em van deixar me'n vaig anar a construir una missió més al sud, a Raga, ja que estava tancada per la guerra. Ja no hi havia escoles governamentals de cristians i musulmans. Només hi quedava una escola alcorànica i per anar-hi t'havies de convertir a l'islam.* Quan la periodista li pregunta quin tipus de persones va trobar allà, contesta: *Molts cristians aterrits. Corneli, el sultà de la tribu aia, tenia les mans foradades perquè s'havia negat a fer-se musulmà i l'havien clavat en un arbre. Al sultà dels creish l'havien ficat en un sac ple de pebre picant i el van pegar fins a deixar-lo cec. A mi només em van expulsar deu cops en els dotze anys que hi vaig ser.* Jo penso que n'hi ha per plegar, per deixar-ho estar, no? Però mireu com continua: *La primera vegada em van tenir divuit dies de viatge escoltat per un policia. Allà on arribàvem em tancaven a la presó. Estava tan furiós que no podia ni resar. Però al cap d'uns quants dies vaig aconseguir calmar-me. Llavors vaig dir al de la metralladora que em carretejava amunt i avall: "Ja m'he calmat..., si necessites alguna cosa de mi, no tinguis por, jo t'ajudaré."* Això és fantàstic. Ser capaç d'estimar el de la metralladora, el que t'està vigilant, i dir-li si puc t'ajudaré. Això és el que Jeremies diu als deportats: Si podeu, no solament viviu en pau amb ells, no només no feu la guerra, sinó que del progrés d'ells depèn el vostre. El manament de l'amor també val aquí. Si no, no som cristians! Cadascú farà el que podrà, però el manament de l'amor també diu estimar els enemics, estimar les persones que representen les multinacionals. Sempre persones! Aquest és el secret que van descobrir a l'exili. Així com a l'èxode van descobrir la presència permanent de Jahvè, allà van descobrir l'amor als altres. I aquella gent a l'exili van ser capaços, en una trobada setmanal durant cinquanta anys d'exili, de refer la història i de donar-los els escrits de la Bíblia. Sense aquells anys d'exili no existiria la Bíblia. Uns deien: *"Nosaltres tenim un pare que es diu*

Abraham". Uns altres deien: "Nosaltres en tenim un altre que es diu Jacob." I uns altres: "Un alliberador que es diu Moisès". I ho explicaven a tothom. Quan van acabar els anys d'exili: Abraham i Jacob eren pares de tots i Moisès alliberador de tots. I van formar un sol poble perquè tenien present Déu en la trobada setmanal. Però, alhora, van fer prosperar el país de tal manera que un rei de Pèrsia, Cir, va dir aquesta gent valen i els va deixar tornar al seu país. Si haguessin estat uns guerrillers no els hauria deixat tornar. La Bíblia fa grans elogis de Cir, rei de Pèrsia, perquè eren gent que havien fet créixer el país. Una mica com a la pel·lícula *El pont sobre el riu Kwai*, però sense el pont.

Els *anawim* del temps de Jesús

En temps de Jesús hi havia multitud de pobres, eren anomenats *anawim*. L'explicació és que com que el poble jueu era un poble dominat, havia de pagar impostos a dos llocs: al Temple i als romans, en nom de l'emperador. Si la collita era bona podien sortir-se'n i complir, tot trampejant, sense massa sobres o amb alguna mancança. Però quan tenien una mala collita ja quedaven fora de joc. Què els passava llavors? Doncs que s'havien de vendre les terres, després ells com a esclaus o optar per marxar a la muntanya i ser lladre de caravanes, perquè en temps de Jesús les caravanes venien de lluny i anaven carregades d'or i plata. Per què? Perquè quan venia una caravana de Tàrraco, Babilònia o Roma, de jueus que anaven a Jerusalem, havien recollit tot el que donaven per al Temple i això era or i plata. I és clar, hi havia molts assaltadors de camins que eren atrapats i els mataven. Llavors Jesús es troba amb una multitud que va darrere d'ell i li pregunten: "Hi ha alguna solució per a aquest món?" Ell ja contestarà. Quan Jesús va amb els pares cap a Jerusalem munten en una caravana molt vigilada perquè vénen carregats amb or i plata dels impostos de totes les poblacions d'on venia la caravana. A la tornada, en canvi, es perd perquè ja no hi ha vigilància, l'or ja l'han deixat. Ha quedat tot al Temple. Sí, al Temple s'havia anat acumulant molta plata i molt d'or. Imagineu-vos-ho: per exemple, el canelobre dels set braços són cinquanta quilos d'or massís, la taula dels pans de la proposició, setanta, també d'or. Quan Antíoc IV Epífanes va envair el Temple, es va endur cinquanta tones de plata. Quan Pompeu, un general romà, seixanta-dos anys abans de Jesús, envaeix el Temple se'n va endur el triple: cent cinquanta tones de plata. Per això Jesús diu: "Aquest temple que havia de ser una casa d'oració

per a tothom s'ha tornat una cova de lladres." Per tant, el Temple resulta que era el primer element d'opressió dels pobres. I a més alienant els pobres. Enlluernats pel Temple, no ho veuen. Jesús sí que veu l'opressió i la denuncia. En temps de Jesús aquelles tones de plata ja hi tornaven a ser perquè venien impostos de tot el món. Però també hi havia els romans que recaptaven. Abans era més fàcil que ara posar impostos. Perquè a la ciutat hi ha portes. Entrava un amb un carro carregat de blat i a pagar. El que protestava el crucificaven i, és clar, els altres ja ho aprenien. Jesús, per tant, es troba com Moisès amb una multitud com si fossin ovelles sense pastor. Estan desanimats i passen gana. Jesús els parla llargament, els parla contínuament del Pare. I direm: "Però si tenen gana!" Però ell veu que els ha de cohesionar. Ho pot fer de dues maneres: un govern fort i que tots vinguin a ell; o bé, parlar-los llargament perquè es vagin cohesionant trobant el Pare. Aquí hi té cabuda la multiplicació dels pans. D'aquest fragment, el que ens imaginem és que no surten de la màniga, però el que va passar realment descol·locarà més d'un. Què passa amb la multiplicació dels pans? És la gran resposta de Jesús. Quan es troba amb la multitud desesperançada, abans que pa els dóna la paraula. Els deixebles diuen: "Envia'ls cap a casa" i ell respon: "Doneu-los menjar". I no saben com però li diuen: "N'hi ha un que té cinc pans". I diu Jesús que els reparteixin. Els apòstols esperaven que Jesús fes com Moisès. I Jesús no vol tornar a Moisès. No diu el que ens podria dir a nosaltres, per exemple, podria dir-nos que totes les llibretes que tingueu les poséssim aquí i les dividíssim. No ho diu. Jesús vol tornar a Abraham i quin és el retorn d'Abraham? La llei de l'amor. Tu tens pans, tu dóna'ls. Comença tu. I aquesta és la solució definitiva. I què va passar? Que el primer dia van arribar a tothom. A l'evangeli de Joan ja explica que ho fa diferent de Moisès, perquè aquells van morir. Ell instaura una nova manera de fer, en què denuncia. Recordeu que les seves denúncies són terribles: "Aneu amb compte amb els mestres de la llei els agrada passejar-se amb llargues vestidures... No feu com ells... Aquests seran jutjats amb rigor.". També denuncia el Temple: "Aquesta casa s'ha convertit en una cova de lladres quan hauria de ser una casa d'oració i per a tothom." Jesús denuncia amb molta força. I alhora diu: "Tu, del que tu tens, dóna'n." No vol que tinguem la temptació que donin primer els rics, no! Ell diu el que té pans que els doni, que

un altre té peixos, que els doni! I els que el senten diuen, a l'evangeli de Joan ho mostra: "Això és nou." La majoria van trobar que el llenguatge era molt dur i el van deixar. Al capítol 6, verset 66 diu: "*Molts dels seus deixebles el van abandonar*". Els pocs que el van seguir van dir: "*Hem descobert el manament de l'amor.*" Allò que Jeremies els havia dit en nom del Senyor: "*Estimeu els que us han fet mal.*" Les persones, però; no la banca ni les institucions, no; les persones. Jesús diu el mateix: "*Si aquell té dotze i tu tens dos, dóna dels dos.*" Us explico un exemple personal: Era en una trobada de la JOC a una casa pròxima a Manresa. Érem nou joves i ens vàrem descuidar de fer una llista de càrrecs per a les necessitats que s'han de fer: netejar., etc. Què vaig haver de fer? Em vaig posar a rentar els plats. Una noia ve i em demana que marxi perquè jo ho feia sempre, i es va posar a fer-ho ella. Ella va donar el que tenia. Igual que amb el perdó, només pot perdonar el que està preparat. El que té els ulls oberts, el que és capaç d'establir el diàleg. Un altre exemple: Era una reunió del MUEC, el noi tenia vint anys i encara no tenia el carnet. Va posar un fet. Que no havia gosat demanar al seu pare que el portés i, per tant, es va quedar sense venir a la reunió. Aquella hora no hi ha autobusos. Era un fet concret i el vàrem triar. La pregunta: "*Com és que no l'hi has demanat al pare?*" "*O és que fa dos anys que no ens parlem.*" "*Que ha passat alguna cosa?*" "*No. Ell va començar a no saludar-me i jo tampoc. Si necessito alguna cosa la dic a la mare i ella l'hi diu a ell i al revés.*" El normal d'aquest xicot és esperar que la reconciliació vingui de part del pare. Es va fer la revisió, posàrem sobre la taula l'evangeli i férem el procés, en acabar la reunió ell va dir que li calia actuar i s'expressà: "*Demà li diré bon dia*". Semblava que no li tocava a ell però després de la revisió ens adonàrem que sí perquè ell tenia els ulls oberts i el pare no. I qui ha de començar el projecte de solidaritat?, la fraternitat? La persona que té els ulls oberts. És la descoberta de l'esperit. Me'l vaig trobar la setmana següent i em diu: "*Ja ens parlem!*" Un simple bon dia va resoldre un problema de dos anys. El primer pas l'ha de donar aquell que té els ulls oberts i l'Esperit a dintre. Com Maragall, a *L'església cremada* que ve a dir que ens han cremat totes les esglésies, però els únics capaços de demanar perdó som nosaltres perquè ells estan ofuscats. Això és molt important, perquè aquest és el moll de l'os del cristianisme.

Les col·lectes de l'església del temps de Pau i Bernabé

Us parlaré de què passà quan van matar Esteve. Ell era un grec convertit al cristianisme. Abans, com passa encara ara sovint, podies saber d'on eren les persones pel vestit que portaven. Els grecs també s'havien convertit al judaisme. Feia cent cinquanta anys que vivien al país però eren grecs, no jueus. Els que anaven al temple i pagaven impostos es circumcidaven i guardaven el Sàbat eren prosèlits; per ser jueus es necessitava la línia genètica i per això mai no serien jueus. En canvi, el cristianisme va acollir els grecs. Esteve va fer un discurs en el qual va obrir els ulls als jueus i s'adonaren de com d'infidels havien estat fins al moment. Els va fer tanta ràbia que el van matar. I després de la seva mort, els grecs van haver de marxar primer a Fenícia, a Xipre després i finalment a Antioquia. Passats dotze anys o més, a Antioquia parlaven de la meravella de la doctrina de Jesús i s'hi apuntaven d'altres que volien seguir-lo. De l'església de Jerusalem, que fins llavors tenia les rendes, enviaren un espia (capítol 11 dels Actes dels Apòstols). Aquest espia era Bernabé. Ell era jueu xipriota, o sigui que era considerat un jueu net. Aquest jueu estigué amb ells i conegué el que feien i decidí quedar-s'hi i ser un cristià més. Perquè havia rebut la gràcia de Déu. I va anar a buscar a Pau, que llavors era Saule, i els dos van començar a fer una nova comunitat de gent que s'estimaven. Va aparèixer allà un profeta que es deia Àgab i els va dir que a Jerusalem passaven gana. I malgrat que encara tenien el cul vermell de l'estovada que havien rebut de Jerusalem i encara tenien el sentiment que els havien expulsat de Jerusalem, malgrat tot, van ficar la mà a la butxaca, van fer una col·lecta en favor dels seus perseguidors, a favor dels seus germans de Jerusalem. Des d'aquell moment es van anomenar cristians i allà, a Antioquia, va ser on van començar els primers cristians, no pas a Jerusalem. D'allà van sortir Pau i Bernabé a predicar. Resulta que va ser Pau qui va instituir les col·lectes. I resulta que les col·lectes és el mateix que Jesús ja féu: "*Tu tens cinc pans, dóna'ls.*" Pau va dir fem col·lectes. (...) Això de rascar-te la butxaca en favor dels teus perseguidors quan passen necessitat..., aquest és el senyal més clar del cristianisme. Ets capaç d'aixecar aquell que si pot t'ensorràrà. Aquesta és la nova manera de mirar que fa sant Pau. Perquè ell abans de convertir-se -ja heu sentit a parlar de la caiguda de

Pau-, era un perseguidor. Ell deia aquests són ianquis, aquests són de l'Opus, aquests... Ell anava a perseguir idees fins que es troba davant Jesús i li diu: a tu jo no et perseguia, i Jesús respon: "A mi tu em perseguies." Perquè tu no veus persones. Recordo quan a la tele hi ha hagut aquestes guerres de míssils, en directe, i ens diuen ara veureu com aquí arribarà el míssil i esclatarà. Però jo dic. "Però si allà hi ha gent!" I ens ho donen com a cosa bona. Quina porqueria! I hi ha un camió ple de benzina i ells diuen "hem encertat el camió!" I En plena guerra tu ja saps que allò és un objectiu militar segur i pobre home el que condueix el camió. Morirà! És com Pau, ell va descobrir que al camió hi havia un conductor i que guardant un grup de míssils hi havia un últim desgraciat que li deia quan tiris la bomba rebràs tu. I va descobrir l'amor. Jesús li diu "És a mi a qui persegueixes, tots aquests tenen en el seu rostre, la meva cara." És aquesta la llei de l'amor.

Reflexió final

En aquest moment quins elements tenim per no sortir de la nostra fe:

1- **No negar als pobres la raó de la seva dignitat.** I la raó de la seva dignitat és que són fills de Déu. Recordeu el manà. Jahvè està per damunt de Moisès. Déu està per damunt del papa, dels bisbes, del govern espanyol i de la Generalitat. Déu està sempre per damunt i això no ho hem de perdre mai de vista: obeïm sempre primer Déu. I a l'exili igual. Déu està per damunt sempre. Que és el que et dóna la dignitat. Els que han estat a la JOC ja ho saben, ho deia **Cardijn**: "Un jove treballador val més que tot l'or del món." No perdre mai de vista que si tu tens aquesta dignitat, els altres també la tenen. Tots som fills de Déu, inclòs els governants dels EUA. Tots som fills de Déu. No perdre de vista mai la dignitat de cada persona. **No perdre de vista Déu ni la dignitat de cadascú, la de tothom.**

2- Reconèixer els altres, fins i tot els opressors. "Procureu el bé de la ciutat on us he deportat i pregueu per ella al Senyor, perquè del seu benestar en depèn el vostre." Recordeu Jeremies a l'exili. O aquell missioner que diu: "Ja m'he calmat, ara et puc ajudar, no tinguis por." Estimar l'altre. Com Jesús: Tu tens cinc pans, dóna'ls. L'amor a l'altre. Per què? Perquè l'altre és bo? No. Si haguéssim d'estimar l'altre perquè és bo no l'hauríem d'estimar mai perquè molts per

un duro et poden fer mal. Però els estimem perquè són fills de Déu com nosaltres. **No perdre de vista l'altre.**

3- L'espiritualitat. D'on trec jo la força per continuar lluitant? Si llegiu l'entrevista del missioner que us he comentat, em van fer fora un cop vaig tornar i em van tornar a fer fora un cop i un altre, dues-centes vegades i segueix volent tornar i tornarà. **L'espiritualitat: Tenir l'Esperit/l'esperit per sortir-nos-en.** L'espiritualitat la traiem de quan a Jesús li demanen: "Quin pa ens dones tu? Moisès va donar aquell pa." "El pa que jo us dono és que jo em faig pa". Amb paraules bíbliques "El pa que us dóna Déu és un pa que dóna vida per sempre. D'on és aquest pa. Sóc jo" És com aquella dona que al vespre està que no pot més i diu "Se'm mengen entre tots." Sí. És això, "Jo em faig pa." A Setmana Santa el lavatori dels peus vol dir que Jesús es fa esclau. Quan ells discutien per qui seria primer, ell es fa l'últim. Això és l'espiritualitat, la capacitat d'esperar que no t'aplaudeixin. Això és tot. Però poso una cua petita perquè a vegades reivindiquem les lluites del Casaldàliga i oblidem que la raó d'ell és la paraula de Déu. Se'l reivindica per les lluites, però si algú l'ha anat a veure veu que té un lloc de pregària. I reivindiquem el germà Adrià i era un home que cada matí entrava a betlem a pregar. És clar, llavors sí que pot posar-se entre les prostitutes i els pobres i tot perquè té un gruix d'espiritualitat.

Recomanació d'un llibre: BRUCE W. LONGENECKER, **Las cartas perdidas de Pérgamo**, Salamanca, Ediciones Sígueme, 2004 (com veien els pobres i com funcionaven les primeres comunitats de cristians)

